

Ugeskrift

for

Norske Landmænd,

udgivet af J. Schrøder.

N° 5.

Lørdagen den 4de Februar 1860.

4de Aarg.

Indhold.

Faaret. — Om egentlige Foranstaltninger til Husdyravlens Fremme i Norge. — Gesteavlten. — Inden- og udenlandste Esterrentinger.

Faaret.

(Fortsættelse fra No. 4.)

Sortho'derne.

I Modsetning til ovennævnte Racer, som opfylder een Hovedbetingelse, Kjødmassen, staaer de smaa Faar, som levere det fine, velsmagende Kjød. Disse Dyr henhøre til Landets mest herdede Racer. Ved det uafslæbte Liv og Veevælgelighed, som de maa vere i, for at opsoge Føden paa de tørre Væder, blander den Smule Fædt, de samle, sig meget noie med Kjødet. Det maa imidlertid ikke forglemmes, at der gaar langt mere Foder til at danne dette Slags Kjød, end samme Begt af det oven omtalte Slagterkjød, og at det sidste derfor burde staa under det forste i Pris.

Disse herdede Racer, som i denne Fremstilling danner den anden Gruppe, lever paa Bjergene i de fattigste og mest forladte Dele af det nordlige Storbritannien. I Spidsen for dem settes reitest en for Landbruget meget vigtig Race, som fra oprindelig at vere engelsk nu trives ligesaa godt i Skotland. Egentlig har den hjemme

paa den brede, høie Bakferyg, som fra Midtengland gaar op til Grendsen af Skotland, og som overalt bestaar af de magreste Heder. Allisaa kunde den let overføres til veirhaarde og magre Gredgange hvorsomhelst.

Sortho'derne har et meget vildt Udseende. Fødderne ere sorte ligesom Hovedet. De vere store spiralførmige Horn. Diet er livligt og Kroppen formrigtigt bygget. Ulden har ikke stort Værd. Den veier gjerne fra 2 til 4 T, og benyttes kun til at veve Tøpper eller grovt Kled af. Racens gode Side er dens velsmagende Kjød. Stegelaaret af et fireaarigt Sortho'de ansees for den lækreste Ret, som kan settes paa et engelsk Bord, iser naar det ved at ligge en Snæs Dage har faaet lidt ankommen Vildsmag. Desverre veier Fjerdingen ikke mere end 12 til 14 T. Man forsøgte derfor at blande Racen med Dischleyblod, og Afkommet i forste Led svarte ogsaa til Opdret-

ternes Forventninger. Men det viste sig snart, at Blandingen ikke uden Tab kunde fortsættes videre. Blandingen blev ogsaa alene anvendt for at danne Slagtedyr, ikke for at frembringe Vildsvin. Forsøg med at blande med Cheviotracen — om hvilken Bjergrace vi senere skal tale — løb ikke heldigere af. Indavl viste sig sluttelig at være det eneste Middel, hvorved Sorthodsracen kunde forbedres. I Lanarkshire oprettes Masser af denne Race. Til Dyrenes Beskyttelse mod haarde Vinde opmures runde Volde 5 til 6 Fod høje, som under siden er omgivet af Trer; men i Skotland gøres Intet til deres Beskyttelse mod Veirliget. De gaa ude bestandig og maa om Vinteren ikke sjelden strabe sig til Foden under Sneen. Kun for et mindre Antal kan lidt bedre Havn erholdes i Vinteriden med 1½ til 2 Ort for Stykket; men det er som sagt en Undtagelse. Den eneste Hjælp, som ydes dem mod Veirligets Haardhed, er en Blanding af Smør og Tjere, hvormed de indgives sidst i Oktober. Paa denne Tid slippes ogsaa Soierne til Buffene. De lamme naturligvis i det Frie; saa Ungerne strafs maa hjempe mod Veirliget. Tre Maanedere gamle afvennes Lammene, altsaa omtrent med Slutningen af Juli. Moderfaarenes Mælk tørker da ind; thi det er almindeligen aflagt at mælke Faarene. Lammene nærer sig nu selv paa de beskrevne magre Væder, indtil Tiden kommer, at det skal fedes. Det skifter da Herre og Behandling. Havnegangene bliver bedre og det faar Turnips i Mengde. Opfederne fra Sletterne gjøre sit Indjob paa de skotske Markeder. Især er Markedet i Falkirk bekendt, hvor der undertiden er samlet en 100,000 Faar. Ved Nutidens bekvemme Befordringsmidler paa Jernbaner kan Sorthodernes Smule Fædt bevares ligetil de store Byer. Er Fodringen drevet for vidt og for længe, bliver Kjødet mindre velsmagende.

De øvrige Racer staa i Regelen under Sorthodernes baade i Godhed og Mengde. For Fuldstændigheds Skyld ville vi opregne dem og gjælder det om dem alle, at de ligne Hovedracen i Haardforhed.

Penistone-Racen i Yorkshire. Dens Uld er grov og veier omkring 4 \mathcal{L} . Kjødet er velsmagende.

I det bjergrige Wales findes 2 Racer: den højere Bjergrace og den bloduldede Walesrace. Enkelte Opdrættere klippe sidsnevnte Faar 2 Gange aartlig, nemlig i Begyndelsen af Juli over hele Kroppen, og i Oktober Halvparten, nemlig Fordeelen. De paaftaar, at Dyret ved saaledes at miste sin halve Bekledning har lettere for at finde Foden mellem de tette Buske, samt at det ikke saa let taber Ulden i Buskerne. Denne sidste Grund er den sande — men barbarisk er det at berøve et Udgangersfaar Pelsen naar den Aarstid nærmer sig, hvortil den netop skulde tjene Dyret til Beskyttelse. Enkelte Hyrder vedbliver endnu at mælke dem.

I Forbindelse hermed kan ogsaa nævnes den lille Wicklowrace i Irland, syd for Dublin, samt Kerryracen i Irlands Bjerge paa Vestkysten.

Den vildeste og noisomste Race er den Fort-

haløde Orkens- og Shetlandsrace. Mange af dem har Horn. Farven er forskjellig; snart hvid, snart smudsig sort og enkelte graa ved Blanding af de første Farver. De behandles som Udgangersfaar paa mange Steder i vort Land og maa som disse ofte flydes som andet Vildt, hvis man skal nytte dem. En Gang aartlig drives hele Flokken sammen i en eller anden Fjeldtrange, for at Uldhøsten kan udføres. Dyrene klippes ikke, men Ulden rives af dem med Fingrene. Denne Behandlingsmaade er ikke saa haard, som den ser ud til; thi Indhøstningen sker paa den Tid Ulden alligevel var moden til at falde af, og tilmed opnaaes ved denne Fremgangsmaade, at den grove Haaruld, som ellers ved Klipping vilde følge med, bliver siddende. Mere end 2 \mathcal{L} gauste smuk og fin Uld faar man ikke af hvert Dyr.

(Fortsættes).

Om offentlige Foranstaltninger til Husdyravlens Fremme i Norge.

Under denne Titel har Statsagronom Lindeqvist for Aaret 1859 leveret et lille Skrift, hvortil han gjør Rede for sin Mening om vor Husdyravls nerverende Standpunkt og hvorledes denne hensigtsmæssigt kunde heves. Hr. Lindeqvist har nu i 5 Aar virket i Norge, og i den Tid samvittighedsfuldt ofret sin Tid til almen Mands Bedste. Dette vil vistnok sandes i enhver Bygd, hvorhen han er bleven kaldt som Veileder. I hans foregaaende Fadderetninger hvert Aar om sin Virksomhed har han udtalt sig spæcielt, om hvad der burde gøres for den eller de enkelte Bygder. Hans nerverende Udtalelse gjælder det hele Land, og fortjener at legges Merke til. Det er langt fra, at han i sine Forslag vil det Fremmede og slaar Brag paa, hvad vi har. Sine Grundsetninger udtaler han til Slut i de Ord: „at man maa bygge paa den gamle Grundvold samt tage Tingene saadanne, som de ere, og gjøre af dem, hvad man kan.“ Nødvendigheden af at noget skelskeligt gøres viser han ogsaa af, hvad der er gjort i andre Lande for Husdyravlens Fremme. Af hvad der allerede er gjort udenlands vil Landmanden faa et Begreb om, at Hr. Lindeqvists Forslag maa gennemleses og agtes paa. Vi levere i det følgende en Del af disse udenlandske Opregnelser, og overlade forresten Leseren af selve Bogen at lere, hvad Hr. Lindeqvist tror tidsmæssigt og tjenligt for vore Forholde.

Om offentlige Foranstaltninger til Kvægavlens Fremme.

I næsten alle europæiske Lande har Statsstyrelsen truffet Foranstaltninger til Kvægavlens Fremme. Jeg skal eksempelvis nævne, hvad i saa Henseende er forankalt i nogle mindre Lande og med Nationalforsamlingernes Samtykke.

I Sverige bevilgedes Aar 1845 af Rigsdagen 105,000 Rigsdaler Rigsmønt til Oprettelse af Stamhollænderier af udenlandste Kvægracer. Under Aarene 1846—47 indkjøbtes ved Hjælp af denne Bevilgning fra Udlandet 8 Stamhjørder, hver bestaaende af 2 Tyre og 20 Kjør eller tilsammen 176 Dyr, af hvilke vare:

Ayrshire-Race	88 Dyr	fordelte i 4 Stamholl.
Pembroskshire-Do.	44 =	— i 2 —
Boigtlander-Do.	22 =	— i 1 —
Allgauer-Do	22 =	— i 1 —

Tilsammen 76 Dyr fordelt i 8 Stamholl.

Ayrshireracen har vundet mest Bifald og 2 nye Stamhollænderier af denne Race og et af dels Evenst og dels Ayrshirerace ere oprettede for Statens Regning, hvorhos man dette Aar har indkjøbt 50 Kjør og Tyre fra Ayrshire, dels for Statens og dels for Landhusholdningssekskabers Regning. Ved den nærværende Rigsdag har Regjeringen aaset 30,000 Rigsdaler Rigsmønt til nye Stamhollænderier og Komplettering af de ældre.

Pembroskshire-, Boigtlander- og Allgauer-Stamhollænderierne have vundet mindre Bifald, og ville rimeligvis i sin Tid blive slofede samt erstattede af Ayrshirerace.

Stamhollænderisagen bestyres af en særskilt organiseret Stamhollænderi-Comité, som bestaar af en Chef og en Sekretær; men efter min Mening vilde denne Sag kunne bestyres bedre af een Mand alene, der var fuldkommen sagkyndig og selv forretnede som Sekretær.

Aar 1854 bevilgede Rigsdagen Midler til Oprettelse af 2de Kvægregter- og Meieriskoler samt til en omreisende Instruktør i Busskabssekskab.

I Sachsen indkjøbtes Aar 1836 for Statens Regning 68 Tyre fra Egerland, Allgau, Oldenburg og Friesland.

Fra Aar 1845 til Aar 1851 betalte Staten Indførselspræmier af 50 Thaler til enkelte Mænd eller Interessenselskaber, som anskaffede en Stamhjørde af 1 Tyr og mindst 10 Kjør eller drægtige Kvier af ren Race fra Holland eller Allgau, og tillige forpligtede sig til mindst i 10 Aar at holde Stammen ublandet samt opføde Kalvene til Aul eller Salg. Ved denne Foranstaltning indførtes i nævnte Tidsperiode 519 Dyr af foranførte Racer, for hvilke betaltes 1890 Thaler i Indførselspræmier. Derhos indførtes et endnu større Antal Dyr af Landbrugere, som ikke søgte Præmie.

Til samme Tid oprettedes for Statens Regning 2 Stamhollænderier af Allgauerace og et af hollandsk Race.

Allerede 1851 ansaaes Hensigten med Indførselspræmierne opnaaet, hvorfor saadanne ikke mere uddeltes; men for at fremme Udbredelsen af inden Landet opavlede Tyre af nævnte Racer, gav Staten fremdeles Bidrag til mindre Jordbrugere til Indkjøb af saadanne unge Dyr.

I Aarene 1847—1854 udbetalte Staten 2,182 Thaler i Bidrag til Indkjøb inden Landet af 474 Tyre af Allgauer- og hollandsk Race. — Allerede 1854 gik Udbredelsen af disse Tyre for sig af sig

selv, saa at den ikke tilstrængte at fremmes gennem Bidrag af Staten.

Men Stamhollænderierne underholdes fremdeles.

Man formoder, at den lovgivende Magt snart vil foranledige, at Regjeringen fører Tilsyn med, at Jordbrugere ikke benytte andre end af sagkyndige Mænd godkendte Tyre.

I Belgien har man ikke anseet det for hensigtsmæssigt at blive staaende ved den fortrinlige hollandske Kvægrace, som hører hjemme i Landet; men man bestræber sig alvorligt for, at skaffe vor Tids mest udmærkede Kvægrace for folkerige, frugtbare og veldyrkede Distrikter, nemlig den engelske Korthornsrace, almindelig Indgang.

For 17 Aar siden anviste Statsstyrelsen 200,000 Franks til Kvægets Forædling i vestre Flandern. For disse Midler indkjøbtes Kvæg af Korthornsracen fra England, hvoraf Staten fremdeles eier 74 Tyre og 93 Kjør.

Resultaterne af den indenlandske Busskabs Krydsning ved Korthornstyre have været saa fordelagtige, at Regjeringen aarlig, ligesiden 1850, sender to sagkyndige Mænd til England, der indkjøbe 50 a 60 Korthornstyre, som siden fordeles i de forskjellige Provinde. Den halve Sum (omtrent 30,000 Franks aarlig) betales af Staten, og den anden Halvdel af vedkommende Provinde. Tyrene stationeres hos paalidelige Jordbrugere, som holde dem til almindelig Benyttelse for passende Betaling. I nogle Provinde har man tillige indkjøbt Kvier af Korthornsrace, for paa den Maade at forsyne sig med Tyre af egen Aul.

De Provinde, som have gjort mest Brug af Korthornstyre, have nu den bedste Kvægavl; især er Busskabens Fedeevne meget forbedret.

Udmærkede Tyre præmiebelønnes; men Tyre, der ikke ere besigtigede og godkendte af sagkyndige Mænd, maa ikke benyttes til Aul.

I Würtemberg har Regjeringen ladet prøve 16 forskjellige udenlandske Racer paa de kongelige Domæner, for at anstille en Sammenligning saavel mellem dem indbyrdes, som med de indenlandske Racer. Forsøgene viste, at den hollandske Race var den mest passende for Slettelandet, og den svære Schweizeriske Simmenthalerrace for Bjergdistrikterne. Af disse begge Racer oprettedes betydelige Stamhollænderier, hvorfra Tyre udbredtes Landet rundt.

Derhos har man søgt at virke belærende gennem hensigtsmæssig Kvægavl ved de kongelige Domæner og den høiere Landbrugsstole ved Hohenheim, samt ved storartede Dyrskuer i Forbindelse med Uddeling af Præmier for gode Auldyr.

Dertil kommer, at Staten har gjort alt mulig, for at fremme Engkultur og Dyrtkning af Fodervekter.

I Nordtyskland anvendes Ayrshireracen til den indenlandske Busskabs Forædling. I Pommern, Mecklenburg og Holstein oprettedes allerede for omtrent 20 Aar siden store Stamhjørder af indkjøbte Dyr fra Ayrshire.

Hesteavlens.

Om de offentlige Foranstaltninger til Hesteavlens Fremme i Naborigerne Danmark og Sverige.

I Danmark ere de offentlige Foranstaltninger til Hesteavlens Fremme ordnede ved Lov af den 31te Marts 1852, som foreskriver, at Staten skal virke til Husdyravlens Fremme ved Uddeling af Præmier, ved et Landstutteri og et Stamstutteri. Landstutmeesteren, for Tiden Dr. G. C. Wihl, er Chef for alle disse Foranstaltninger. Han udnævnes af Kongen og sorterer direkte under Indenrigsministeriet.

Stamstutteriet i Frederiksborg skal ifølge § 18 i foranførte Lov i de første 10 Aar bestaa af 3 Stod, nemlig:

- 1) Et Stod af engelsk Fuldblod, bestaaende af 1 a 2 Hingster og 6 Hopper.
- 2) Et Stod af den ældre frederiksborgske Stutterirace, der er af orientalsk Herkomst, men ved Aarhundreders Ophold i Danmark er bleven akklimatiseret og paa en eiendommelig Maade afændret for dets Forhold; det bestaar af 2 a 3 Hingster og 8 a 10 Hopper.
- 3) Det hvidfødte Stod, som skal bestaa af 2 Hingster og 4 a 6 Hopper.

De Heste, som opavles ved Stamstutteriet, anvendes, forsaavidt de dertil ere tjenlige, dels til at komplettere Stamstutteriet, dels til at remontere Landstutteriet. Det hvidfødte Stod har kun til Hensigt at remontere Kongens Livspænd.

Stamstutteriets Styrke, iberegnet Ungheste og Føl, udgjør Aar om andet omtrent 70 Heste.

Den til Frederiksborgs Stamstutteri hørende Landeieendom bestaar af omtrent 500 Tondeland Jord, som antages at være værd omtrent 100,000 Rbdlr.

Beholdning af Avling og Inventarier tilhørende Frederiksborgs Landbrug er værdsat til omtrent 19,000 Rbdlr.

De til Stamstutteriet hørende Huse ere tilfammen asfurerede for 88,070 Rbdlr.

Landstutteriet bestaar af 40 Hingste, der dels ere af engelsk Fuld- og Halvblod, men hovedsagelig af Yorkshire eller den saakaldte coach-horse-Race.

Slotsbygningerne i Kolding med tilhørende Grund ere overladte til Hoveddepot for Landstutteriet, hvorhos en Del Landbestellere opstaldes ved Frederiksborg, og endelig udstationeres en Del Hingster Aaret rundt hos paalidelige Mænd.

Det har ikke været mig muligt at erholde nogen Opgave over, til hvad Værdi Bygningerne med tilhørende Grund ved Hingstdepotet i Kolding kunne opstattes. Men fomodentlig maa et slikt Etablissement koste mindst 30,000 Rbdlr.

Inventariesagerne til Samme koste 2,600 Rbdlr.

De aarlige Udgifter for Dverbestyrelsen af Stamstutteriet og Landstutteriet afgives her kun i et

Sammen drag.

af Kongeriget Danmarks aarlige Udgifter til Hesteavlens Fremme:

Dverbestyrelsen	3,750 Rbdlr.
Stamstutteriet	18,386 —
Landstutteriet	15,649 —
Præmier	3,000 —

Tilsammen 40,785 Rbdlr.

Eller med et rundt Tal 20,000 Specier.

I disse Udgifter er alligevel ikke indberegnet Renter af de Kapitaler, som stikke i Stam- og Landstutteriets Bygninger, som ifølge Foranstaaende beløbe sig til omtrent 118,000 Rbdlr.

Hertugdømmet Slesvig har sit særegne Landstutteri, hvis Opsætning kostede 15,000 Rbdlr., og den aarlige Udgift for Samme beløber sig til 5000 Rbdlr.

I Danmark føres for Tiden en livlig Strid om hvad der rettest bør gjøres fra det Offentliges Side til Hesteavlens Fremme. Nogle antage, at Landracen bør forbedres ved sig selv uden Indblanding af fremmed, ædelt Blod. Men baade Landstutmeesteren og flere andre sagkyndige Mænd fremhæve med megen Styrke: „At der i samtlige Landets bedste Heste findes noget fremmed Blod af en mere eller mindre ædel Bessaffenhed, og at det er netop dette, der gjør dem bedre end den egentlige Landhest.

Denne Paastand vinder Besskyttelse derved, at Landstutteriets Stodhingste have meget stærk Søgning, samt derved, at de allerfleste ved Dyrskuerne med Præmier belønnede Hingste og Hopper ere faldne efter Landstutteriets eller andre forædlede Hingste.

Ved det almindelige danske Landmandsmøde i Aalborg d. A. blev ved Dyrskuet fremstillet ialt 206 Hingste og Hopper. Disse bleve bedømte af 5 forskellige Kommitteer, som vare udvalgte fra forskellige Provinde. 24 Stykker Hingste og Hopper bleve tilkjendte Præmier, og af disse vare 20 Stykker faldne efter Landstutteriets eller andre forædlede Hingste.

De allerfleste synes at ønske, at Landstutteriet maa remonteres med Hingste af ædelt Blod; men Meningerne ere meget forskellige, om hvilken Race der bør gives Fortrinnet.

Den ældre frederiksborgske Stutteri-Race, hvoraf der for Tiden findes kun faa Levninger, synes at være meget og almindeligt yndet af Landets Hesteopdrættere. Det engelske Fuldblod forsvares af flere Hestefjonnere ex professo; men er lidet yndet af de Landmænd, som drive Hesteavl. Om Yorkshire-Hingstene ere Meningerne meget delte, men imidlertid finde de stærk Søgning, og deres Afkom seirer ofte ved Dyrskuerne. Nogle antage, at Landstutteriet bør remonteres alene med Hingste af ædel, ren orientalsk og engelsk Fuldblods-Race. Landstutmeesteren derimod er af den Formening, at „Landstutteriets Hingste bør alle have, hvad man kalder Blod, men i en meget forskellig Grad, for at kunne tilfredsstille de forskellige Opdrætters Forbringer.“ Landstutteriet bør følgeligt efter hans Mening have baade Fuldblods, meget for-

æbdele samt mindre foræbde og knoffelsere Hingste. „Finges en for stor Forskjel mellem Hoppe og Hingst,“ siger Landstummesteren, „saaledes at hin er meget uædel, denne derimod meget ædel, saa kan man ei alene ikke være sikker paa et godt Afkom, men i Regelen bliver det endog slet.“

En Hovedsag ved det frederiksbergiske Stamstutteri er, at hvert Stod bestaar af et altsfor lidet Antal Stambyr, hvilket har til Følge, at Udvalget af de bedste Individider til Forplantelse maa blive meget indskrænket.

Landstummesteren har ogsaa gjentagende fremhævet det Unsigelige i Stamstutteriets Udvidelse til et Antal af 40 Følhopper; og især at Stodet af den ældre frederiksbergiske Stutterirace, med hvilken man fortrinnsvis agter at remontere Landstutteriet, maatte udvides til omtrent 25 Følhopper; men for at dette skal kunne ske, fordres endnu mere end de 20,000 Spd. aarlig, som Danmark fortiden anvender til Hesteavlens Fremme.

I Sverige virker Staten til Hesteavlens Fremme ved Underhold af omtrent 150 Stodhingste af ædel eller forædlet Race, hvoraf omtrent 60 ere Estabronshingste. For inden Landet at opdrætte et tilstrækkeligt Antal ædle og foræbde Dyr til at erstatte Afgangen blandt Statens Stodhingste, underholdes paa Statens Beforsning 3 Stamstutterier, der tillige ere Hingstedepoter, nemlig Strömsholm, Fylinge og Ottenby. Til ethvert af disse Stutterier hører betydelige Landeindomme; men forsaavidt Udbyttet af disse ikke strækker til Stutteriernes Underhold, dækkes Balancen ved kontant Tilskud af Statskassen, hvilket Tilskud beløber sig til omtrent 50,000 Rdlr. Rgs. m. aarlig. Chefsposten for Stutteri-Overbestyrelsen er en Oberstpost uden Penning, som sædvanlig beklædes af en Kavallerigeneral eller Hoffstaldmester. For Reiser og Forretninger i Stutterivæsenets Tjeneste har han Skyds- og Diætgodtgjørelse efter sin Rang, ligesom han har en aflønnet Sekretær, der i Regelen er en Departements-Embedsmand.

(Fortsættes).

Indlandet.

Christiania. Om Hs. Maj. Kongens Helsestilstand indeholder Stockholmsbladene ingen Efterretning; derimod melder Dresunds-Posten, at Hs. Maj. Kongen agter til Sommeren at reise ned til Skaane forat overvære en større Leirsamling paa Ljungby Hede og vil for nogen Tid tage sit Ophold i Malmsø, for derfra at gjøre Udflugter til forskellige Kanter.

— Konstitutionskomiteen er enstemmig kommen til det Resultat, for Tiden ikke at indstille Grundlovsforslaget om aarlige Storting til Antagelse.

— Ddelstthinget behandlede den 30te Næringskomiteens Indstilling angaaende Forandringer i Loven om den almindelige Brandforsikringsindretning. Denne Indstilling, hvis Hovedindhold er, at Kongen kan tilstaa de Rjeb- og Vadesteder, hvor der findes Vandledninger, en Medsættelse i Brand-

kontingenten indtil 25 pCt., blev efter en længere Debat antaget.

Samme Dag bifaldt Lagtthinget efter en varm Debat, der varede 2 Timer, Ddelstthingets Lovbestutning om Optagelse af Odnorsk som valgfrit Sag blandt Artiumsfagene.

Stortinget behandlede den 31te Kirkekomiteens Indstilling om Udredelser af Oplysningsvæsenets Fond til Almue-skolevæsenet. Alle de midlerig opførte Bidrag til Præstegjeldskommunerne bevilgedes freindeles. Elgesaa de Bidrag, der foren af Stortinget vare bevilgede indtil videre. Tvende Andragender fra Gidsvold og Holand om Bidrag til Skolevæsenet vare indstillede til Ifølge Bevilgelse. Balsstad foreslog 200 Spd. til Gidsvold og Høelstad 40 Spd. til Holand; men ved alternative Bøteringer blev Komiteens Indstilling bifaldt. Til Aker Seminarium bevilgedes 3021 Spd. aarlig; til Klæbo Do. 1555 Spd.; til Storens Do. 1370 Spd.; Høls Do. 1190 Spd.; Hvideleid 480 Spd. Til Tromsø Seminarium bevilgedes for Budgetterminen 2933 Spd. under Forudsætning af, at Seminariet udvides saaledes, at der i det Hele aabnes Udgang for 48 Elever, hvoraf 32 kunne antages paa de i Egl. Resol. af 25de Februar 1857 fastsatte Vilkaar. Til høiere Almue-skoler og Dannelsesanstalter bevilgedes aarlig under nogle nærmere Bestingelser 8000 Spd. Endelig 200 Spd. aarlig til Stipendier for Geistlige eller theologiske Kandidater til Ophold ved Skolelærerfeminariene.

Da Loven om Forøgelse af Hypothekbankens Grundfond er sanktioneret, har Budgetkomiteen indstillet til Stortinget at fatte følgende Bestutning: „Som Tilskud til Hypothekbankens Grundfond bevilges 250,000 Spd. eller aarlig i Budgetterminen 90,000 Spd. 11 §. Finansdepartementet havde ytret at Statskassen ikke i den nærmeste Fremtid vilde kunne afgive et saa stort Tilleg til Grundfondet, som det i Loven bestemte, men da Tilskuddet skal tilvejebringes ved Salg af Statskassen tilhørende Hypothekbankobligationer, hvilke Bankens Bestyrelse har erklæret sig villig til at affjøre den til en Pris af 92 pCt., har Komiteen ikke fundet nogen Betænkelighed ved at foreslaa at den halve Del af Tilskuddet nu bør bevilges.“

I Ddelstthinget blev den 30te f. M. antaget følgende Bestutning til Lov indeholdende nærmere Bestemmelser om Rettergangsmaaden i Sager angaaende tvungen Afstaaelse af Grund. § 1. Naar i Genhold til Lov af 31te Mai 1848 angaaende Soers Sankning eller Udtapning med Videre Kongelig Tilladelse er meddelt til noget deri omhandlet Foretagende, og Tært i den Anledning afholdes, skal derunder, ved Afendelse af Bestyreren, bestemmes en vis Tid, efter hvis Udlob den til Foretagendets Udførelse efter Plan fornødne Grund under Udfastelses Tvang skal kunne tages i Besiddelse mod Udbetaling af den ved Tærten fastsatte Erstatning. Hvis Grunden er behæftet eller beslaglagt, skal Erstatningsbeløbet, forsaavidt den Erstatningsberettigede ei tilvejebringer samtlige Vedkommendes Samtykke til dets Udbetaling, nedsettes hos Fogden, som igjen har at indsatte samme i Norges Bank eller i Sparebank, hvis Plan af Kongen er bifaldt, hvor det

bliver henstaaende, indtil det paa lovlig Maade er afgjort, af hvem det bliver at modtage. Til Fogden erlægges herfor af den, der nedskriver Erstatningsbrevet, $\frac{1}{8}$ Procent af hvert nedsat Beløb, dog aldrig under 24 Skilling eller over 2 Spd., samt Erstatning for Udgifter. § 2. Tvist angaaende Rettigheden til og Betingelserne for Udførelsen af Foretagendet saavel som om, hvad der er Gjensind for Afstaaelsen eller for Erstatning og deslige, afgjøres under Taptforretningen ved Kjendelse af Bestyreren. Udføres der for nogen i denne eller foregaaende Paragraf omhandlet Kjendelse Ekson angaaende Noget, som staar i Forbindelse med Foretagendet eller Grundafstaaelsen, afgives det af Eksonmandene. Forinden Kjendelse affigres, har Forretningens Bestyrer at anstille Forligsmægling mellem Parterne, forsaavidt de er narværende, hvorefter anden Forligsmægling bortfalder. § 3. Binder nogen af Parterne sig foranlediget til at lade afholde Dverstaxt, maa Begjæring derom være indgivet inden fjorten Dage fra Afholdelsen af første Tært eller, i Tilfælde af dennes Paaante, inden fire Uger fra Afslutningen af Høstetets Dem: Ved Dverstaxten afgives saadan Kjendelse, som i § 1 er sagt, paa nyt; dog er det ikke fornødent, at den ved første Tært fastsatte Tid, da Grunden skal kunne fordrøes afgiven, derved forandres. § 4. Paaante af saadanne Tærtforretninger, som i det foregaaende ere omhandlede, med derunder affagte Kjendelser, foregaaer umiddelbart til Høstetets Dem: Paaankningsfristen er 4 Uger. Efter Børseløts Udløb skulle disse Sager være fortrinnsberettigede, lige med Biretliager, til Foretagelse i Høstetets Dem: saasom de sammesteds paaaraabes. § 5. De i foregaaende Paragrafer indeholdte Forordninger skulle ogsaa gjælde for Afstaaelse af Grund, der omhandles i Plakaten af 31 Juli 1801 om Standsers Anlæg med Videre, Lov angaaende Bygningsvæsenet af 6te September 1845. § 4, Lov angaaende Bygningsvæsenet i Christiania af 8de September 1842 § 7, Lov indeholdende adskillige Bestemmelser om Bygningsvæsenet i Christiania af 8de Juni 1858 § 17, Lov angaaende Bygningsvæsenet i Thronhjelm af 20de September 1845 § 7, Lov angaaende Bygningsvæsenet i Bergen af 28de September 1857 § 7, Lov om Anlæg af Jernveie af 12te August 1848 samt Lov om Anlæg af Vandledninger for Kjøbstæder og Ladesteder af 28de August 1851. I andre Tilfælde, hvor tvungen Afstaaelse af Grund fordrøes med Hjemmel af Kongens eller Dyrighedens paa Lov grundede Bemyndigelse, saasom ifølge Forordning om Grundafgivelse til Lotsmærker af 22de November 1799, Lov om Havne- og Ringvæsenet af 24de Juli 1827 § 18, Lov om Veivæsenet af 15de September 1851 §§ 24—27, samt § 77, Lov om Telegrafs Anlæg af 31te Juli 1854, skal den Vedkommende være berettiget til, om saa behøvs, ved Fogdens Hjælp at blive sat i Besiddelse af Grunden, naar det Fornødne er foregaaet med Hensyn til Bestemmelse af Erstatningen og denne derhos er anbudt, eller naar, efter den for Tilfældet gjældende Lov, Grunden kan fordrøes afgiven, mod at Erstatningen senere bestemmes. § 6. I de Tilfælde, hvori Berettigelse til at fordrø Grund afstaaet, beror paa Ekson, saasom efter Forordning om Landers An-

læg og Vedligeholdelse af 17de Oktober 1794, Lov om Bjergværksdriften af 14de Juli 1842 §§ 18—20, skulle Forordningerne i narværende Lovs §§ 1, 2, 3 og 4 være gjældende, forsaavidt de derpaa finde Anvendelse. Herfra ere dog de Tilfælde undtagne, som omhandles i Lov om Lands Ledning over anden Mandes Jord af 28de Juli 1824. Naar endeligt Ekson, overensstemmende med forstaaede Lovs §§ 3, 4 og 6, er afholdt, skal den Vedkommende i Medhold af dette være berettiget til i fornødent Fald ved en Fogedhandling at blive sat i Besiddelse af Grunden til Udførelse af det Arbejde, hvorom Eksonnet er erhvervet, mod at den fastsatte Erstatning, forsaavidt den ikke er bestemt til en aarlig Afgift, forud erlægges.

— Ved fgl. N. fol. af 18de d. M. er det afgjort, at et Malteri, anlagt efterat Leven om Tilvirkning af Malt af 12te Oktober 1857 traadte i Kraft, om det end er opbygget istedet for et ældre opbrændt paa samme Lønt, hver dette sted, og ved Hjælp af det fer samme udbetalte Assurancebrev, kan i Hensende til Klassifikation træde i det Vidres Sted, men at det maa blive at hense under bemeldte Lovs § 15 b, der bestemmer, at Afslutten i Malterier, anlagte efterat Leven traadte i Kraft, skal bezregnes af en Tilvirkning af mindst ti Lønders Etøbning i Gjennemsnit pr. Dogn.

— Fisset paa Vestkysten er begyndt ved Vævaag, Nørar og Fæen; paa forstaaede Sted fikkes ret godt den 28de, og en betydelig Almue var samlet der. Prisen var $7\frac{1}{2}$ —8 Drt. Ved Karmøens Sydvestside haves gode Udfigter, saaat man har Faab om, at Fisset vil begynde ved Skudsnæs, hvorhen Almuen atter begyber sig.

— I Vestfoten paa Strækningen fra og med Hemningevær til og med Kabelvæag er Fisset ligesledes begyndt. Godt Udfigter haves og megen Almue er kommen nordensfra. Fra Vestfoten er hertil ingen Efterretninger indløbne.

Udlandet.

Sverige. Paa Indstilling fra Bestyreren for det niende almindelige svenske Landbrugsmodet, der skal aabnes den 3die Juli d. A. i Gøtheborg, har Kongen bevilget 7500 Rdlr. til Bestridelse af de ved Modet forfaldende almindelige Udgifter, 7500 Rdlr. til Præmier for de ved Modet foreviste Dyr, Redskaber og Væstfaprodukter, samt 1000 Rdlr. til Præmier for Industri og Haandgjerningsprodukter ved den i Forbindelse med Modet paataente Gudsfridsindstilling.

Savoyens Gubernur har erklæret en Deputation, at Regjeringen havde til Hensigt at afstræbe Savoyen.

England. Englands og Frankrigs Gesandter have advaret Kongen af Neapel mod Fortsættelse af hans Politik, men forgjæves.

Italien. Paven har i en Rundskrivelse til Biskopperne meddelt dem sine Motiver til at tilbaagegive Keiser Napoleons Forslag.

Rusland. Om Keiser Alexander II. (den

antvarende russiske Keiser) beretter den russiske Forfatter Golowin blandt Andet Følgende: Man overleverede Keiseren en Liste paa en Mængde Russer, som havde besøgt Alexander Herzen, en i London bosat, mod Rusland fiendtlig Forfatter; men Keiseren sonderede Listen uden at læse den. — Ved en Revu i Gaspal trængte Folket omkring Keiseren for at faa se ham. For havde man altid ved lignende Anledninger bortjaget de Nysgjerrige, forat skaffe Rum for Tropperne; men Keiseren lod nu gjøre en lang Omvei, „for ikke at forstyrre hans borgerlige Undersaatter,“ sagde han. — Da Keiseren havde indført nye Uniformer, og denne Forholdsregel gav Anledning til megen Snak, sagde han: „Jeg kan ikke gjøre hele Verden tilnøies; men jeg har besluttet ikke at ville offte mere end 10 Minutter af min Regjering til dette Kapitel.“ — Da Politiet vilde anklage En for Majestætsforbrydelse, fordi han havde spøgt over de røde Buxer, som Generalen ved den nævnte Anledning havde faaet, ytrede Keiseren til Politichefen: „Vis mig et Lovbud, som forbyder Spøg over røde Buxer,“ og dermed var den beslittede Proccs for Majestætsforbrydelse tilintetgjort. — En anden Spøgeflugt havde hængt St. Anna-Ordenens Storkors om Halsen paa et strøddet Dyr. Politiet vilde anklage den Skuldige; men Keiseren sagde: „Der findes allerede forhen saa mange dekorerede Sv. . . at et mere eller mindre gjør Satet til Sagen.“

Gaardsregnskab for den norske Bonde med et sammenhængende saarigt Regnskab over navngiven Gaard

af

Schröder,
er færdigt fra Pressen i Slutningen af Februar 1860. Bogladepriis 36 \mathcal{R} .

Udenbys Subskribenter og Subskribentsamlere anmodes om i betalte Breve at indsende Betalingen for Bogen, 30 \mathcal{R} , samt Pakkepostomkostninger, forsaavidt den ei kan afleveres til Kommissionerer i Christiania. Det formegte Indbetalt tilbage sendes med Bogen.

Adresse: Schröder paa Boll i Berum.

Bekjendtgjørelse.

„Selskabet til den norske Hesteraces Forædling“ vil Torsdagen den 9de Februar dette Aar (3die Markedsdag) foranstalte Kapløbning med Travere fra Landdistrikterne. De, der ønske at lade deres Heste deltage i denne Kapløbning, ville behøge, mod Indtegningsafgift af 1 Spd. for hver Hest, at gjøre Anmeldelse derom paa Th. Meyers Kontor inden den 9de Februar om Aftenen.

Heste i en Alder af over 8 Aar kunne ikke indtegenes. Stedet for Kapløbningen vil nærmere blive bekjendtgjort i Hovedstadens offentlige Blade.

Premierne ere bestemte saaledes:

1ste Præmie	100	Solvspecies,
2den Do.	50	Do.
3die Do.	25	Do.

Herr. udenbys Avisredaktører anmodes om at ville optage denne Bekjendtgjørelse i deres respektive Blade.

Christiania den 12te Januar 1860.
Borchgrevink. Th. Meyer. C. Morgenstjerne.
Fr. Næser. J. P. Bordoer.

Vi tillade os at indbyde vore Medborgere til at indtræde i „Selskabet for den norske Hesteraces Forædling.“ Kontingenten er 2 Spd. aarlig, og kan man tegne sig paa Th. Meyers Kontor, hvor de foreløbig vedtagne Statuter for Selskabet ligge til Eftersyn.

Borchgrevink. Th. Meyer. C. Morgenstjerne.
Fr. Næser. J. P. Bordoer.

Gaardsbestyrerpost søges.

En Post som Gaardsbestyrer søges af en ugift Agronom, som i 1836 udgik fra Akershus Amts Landbrugsskole med god Eksamen, og som siden snart i 4 Aar har bestyret en større Eiendom 4 Mile fra Christiania til Eierens Tilfredshed.

Fra Malendals Benmølle ved Bergen leveres:

Svovelsyrede Ben a 4 \mathcal{R} pr. \mathcal{R} .
Dampede pulveriserede Do. a 3 \mathcal{R} pr. \mathcal{R} .
Do. finknuste Do. a 2 \mathcal{R} pr. \mathcal{R} .
Raa pulveriserede Do. a 3 \mathcal{R} pr. \mathcal{R} .
Do. finknuste Do. a 2 \mathcal{R} pr. \mathcal{R} .
Fouaner & Christie.

Ægte peruansk Guano i Sække paa omkring 160 \mathcal{R} til 3 Spd. 16 \mathcal{R} for 100 \mathcal{R} .

Svovelsyrede Ben } fra Hr. S. Mallings
Pulveriserede do. } Benmølle til Fabrik-
Finknuste do. } priser: 4—3—2 og
Grovknuste do. } 1½ \mathcal{R} pr. \mathcal{R} .

Chilifalpeter til 6 \mathcal{R} pr. \mathcal{R} .

Nyt Græsfrø:

Echteste Rød-Kløver }
Do. Hvid-Kløver } til billige Priser
Milkke-Kløver }
Timothei }
sælges af Joh. P. Olsen i Christiania.

Norsk Fiskeguano i Matter paa 2½ Centner sælges til den af Selskabet ansatte Pris 2 Spd. 60 for 100 \mathcal{R} med Tillæg for Emballage 20 \mathcal{R} pr. Matte ved Joh. P. Olsen i Christiania.

Eiendom ved Mjøsen tilsalgs.

Min Gaard Sveen i Etange paa Hedemarsken er tilsalgs paa billige Betingelser. Handel

ønskes affluitet under mit nuværende Ophold i Christiania, Mad. Werners forrige Gaard, hvorfor Liebhabere snarest muligt bedes at henvende sig til mig.

Christiania den 26de Januar 1860.
E. Saxlund.

Christiania Kornpriser.

Indenlandst

Hvede, 3 1/2 à 5 Spd. Intet solgt.
Rug, 16 1/2 à 17 1/2.
Byg, 12 1/2 à 13 1/2 Spd.
Havre 8 1/2 à 9 1/2 12 1/2.

Udenlandst

Rug østersøst 4 Spd. 12 1/2.
Rug dansk 18 1/2 à 18 1/2 12 1/2.
Byg drabigt 17 1/2 à 6 1/2.

Erter 4 1/2 Spd.
Hvede 5 1/2 Spd. a 6 Spd.

Christiania Fiskepriser.

Sild, Klobmd. 6 a 6 1/2 Spd. pr. Ld.
Sild, stor Mid. 5 1/2 Spd. pr. Ld.
Sild, smaa do. 5 Spd. pr. Ld.
Sild, stor Christ. 3 1/2 a 4 Spd. pr. Ld.
Sild, smaa do. 12 a 13 1/2 pr. Ld.
Storset 1 Spd. a 1 Spd. 12 1/2 pr. Bog.
Middelsei 3 1/2 12 1/2 a 4 1/2 pr. Bog.
Smaaset 3 1/2 pr. Bog.
Røbsker 8 1/2 pr. Bog.

Nettelse i forrige No.

4de Side, 2den Spalte, 3die Rinde f. o. staar: Metlebofad, læs: Muldsfæddal.

Følgeblad til Skilling-Magazinet.

Meteorologiske Dagttagelser paa Christiania Observatorium.

1860, December. *)	Barometerstand i franse Lin. ved 0°.			Temperatur i Skyggen. R.			Bemærkning.
	Al. 7 F.	Al. 2 C.	Al. 10 C.	Al. 7 F.	Al. 2 C.	Al. 10 C.	
1	334''' 3	336''' 5	338''' 3	— 3°7	— 5°3	— 7°3	Blandet. NNW.
2	39 1	39 3	39 6	— 9 7	— 8 3	— 10 5	Temn. klart. NO.
3	39 6	39 4	38 6	— 9 7	— 8 9	— 7 2	Skyet. NO.
4	39 5	34 7	33 4	— 5 0	— 0 3	+ 0 2	Løft. SSO.
5	31 0	29 0	27 6	— 2 1	— 1 1	+ 3 5	Sne. SO.
6	30 4	33 3	35 3	+ 2 9	+ 3 2	+ 3 0	Blandet. Regn. SSO.
7	35 0	36 0	39 0	+ 1 7	+ 4 3	+ 2 0	Regn. SSO.
8	42 3	44 2	45 7	+ 0 8	— 0 2	— 1 2	Taaage. S.
9	46 5	46 2	47 4	— 1 7	— 1 4	— 1 1	Løft. N.
10	46 6	45 9	44 9	— 1 8	— 0 9	— 1 9	Løft. N.
11	42 6	40 3	37 0	— 3 0	— 2 1	+ 0 8	Løft. N.
12	36 5	38 2	39 0	— 0 3	— 1 2	— 5 7	Klart. N.
13	38 0	37 0	36 4	— 9 9	— 8 0	— 10 4	Klart. N.
14	36 0	36 7	36 8	— 11 5	— 7 3	— 9 5	Klart. NNW.
15	35 0	34 0	33 9	— 9 3	— 6 4	— 5 6	Skyet. Lidt Sne. NNO.
16	33 7	34 1	35 5	— 8 2	— 9 4	— 10 3	Blandet. NNO.
17	36 3	37 2	37 5	— 11 3	— 9 2	— 10 4	Skyet. NO.
18	36 8	36 2	35 3	— 10 2	— 9 2	— 11 9	Blandet. N.
19	34 3	33 5	33 2	— 13 5	— 11 5	— 12 1	do. NO.
20	33 3	33 4	31 4	— 14 2	— 13 1	— 7 6	Skyet. NNO.
21	30 1	29 8	28 7	+ 1 2	— 0 8	— 3 2	Løft. Lidt Sne. SSO.
22	27 9	27 8	28 5	— 4 1	— 2 5	— 1 7	do. do. N.
23	29 5	30 4	31 0	— 3 8	— 5 5	— 3 8	Blandet. Lidt Taaage. SO—N.
24	31 4	31 9	31 9	— 5 0	— 3 7	— 3 3	Løft. Lidt Sne. N.
25	30 8	30 0	38 5	— 1 9	— 1 1	— 0 6	do. do. NNO.
26	28 0	28 6	29 1	— 0 3	+ 0 1	— 0 0	do. do. N.
27	28 8	28 8	29 1	+ 0 2	— 0 3	— 1 5	do. do. N.
28	29 1	29 9	31 0	— 1 5	— 2 3	— 2 3	do. do. N.
29	31 5	31 7	31 0	— 2 8	— 1 7	— 0 1	do. do. NNO.
30	29 6	28 6	28 5	+ 1 4	+ 1 7	+ 0 9	do. Lidt Regn. NO.
31	29 2	30 1	30 7	+ 1 0	+ 1 1	+ 0 5	do. NO.

Regnhøiden = 19,48 Linier.

*) NB. De sidste meteorologiske Dagttagelser vare for November Maaned.

Christiania.

Trykt og forlagt af M. E. Fabritius.